

DE GROENE AVEREESTER

Digitaal

**Uitgave:
Volkstuinvereniging "Avereest"**

**35ste jaargang
Najaar 2016**

Colofon

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel   onder nummer 40059716
Bankrekeningnummer   NL93RABO0312951906

Complex Ommerkanaal & Gemeentepark.

Contributie per jaar		€ 7,00
Huur per are	-	€16,00
Inschrijfgeld	- éénmalig	€ 5,00
Borg	- éénmalig	€15,00

Samenstelling bestuur:

Voorzitter: Albert Mager, De Aak 39
mager001@hetnet.nl

telefoon

615772

Secretaresse: Janny de Boer Wilhelminastraat 35
jgdeboer@hotmail.com

613096

Penningmeester: Jan Siegers, Sibeliusstraat 20
j.siegers1@home.nl

612843

Leden: Eibert Doctor, Beukenlaan 41, Balkbrug 656707
Piet Pouls, Hondroos 30 615276
ppouls45@gmail.com
Hidde Hazekamp, De Prunus 31 614299
gh.hazekamp@gmail.com
Dineke Kooijmans, de Meerkoet 12 614065
dinekekooijmans@gmail.com

Ledenadministratie, aanwijzing tuinen, etc.: Albert Mager

Website: www.tuinverenigingavereest.nl

Redactie en lay-out: Willem de Boer, De Lisdodde2 612767
willeemdeboer@kpnplanet.nl
Inge van Marle, Eiberweg 26, 852109
ingel1ajax@gmail.com

Druk: 't olde Postkantoor

U kunt uw copy ook per email sturen naar de redactie

Van de redactie

O, o, wat heeft de redactie zitten slapen bij de vorige editie. Helemaal vergeten de titel "Groene Avereester" op de titelpagina te zetten. Gelukkig werd de redactie op deze fout gewezen door een attente lezeres.

Weer wat geleerd: De tuinkrant nog beter nakijken of alles er wel in staat en dat de titel op de goede plek staat.

Dit voorjaar zullen we niet gauw vergeten: koud, nat en er wilde niets groeien.

Het was te koud om in de tuin te werken. En dan heb je het over de maand april. Ja, we weten het wel: April doet wat hij wil, maar toch, de maand had ook wel iets anders met ons kunnen omgaan.

In Dedemsvaart en Balkbrug staan veel bomen; het zijn twee groene dorpen.

Nu hebben de bomen geen speciale functie meer, ja om de dorpen groen te houden en maken, maar vroeger hadden bepaalde bomen een speciaal doel of er werden bepaalde functies aan gegeven.

In dit nummer een aantal wetenswaardigheden hierover.

Een feestelijke gebeurtenis was de opening van de vlindertuin door wethouder Douwe Prinsse. Na de toespraak van voorzitter Albert Mager knipte de wethouder met een grote heggeschaar de versierde toegang met moeite open.

Was de heggeschaar niet scherp of was het touw te sterk?

Velen namen een kijkje in de vlindertuin tijdens deze open dag. Het bestuur en de vele vrijwilligers hebben er veel tijd aan gespendeerd om zo'n mooie tuin te krijgen. Het is een plezier om er eens rond te lopen.

Voor de opening van de tuin werd de wethouder gevraagd of hij ook een volkstuin had. Zijn antwoord was verrassend: ik heb vroeger wel een volkstuin gehad. Ik heb er van alles in gezaaid en er later nooit meer naar omgekeken..."

In dit nummer afbeeldingen van de vlindertuin toen alles nog in aanleg was en ter vergelijking foto's zoals het er vlak voor de opening uit zag. En natuurlijk afbeeldingen van de opening.

Bij de tweede ingang van het complex Ommerkanaal is inmiddels een tweede verkeersspiegel geplaatst. Als je de uitrit uitkomt, kun je makkelijk zien of er verkeer aan komt.

Dank aan het bestuur

De redactie wenst u veel leesplezier toe.

De redactie

POOTAARDAPPELS

We hebben drie soorten in de aanbieding:

1. De CAROLUS, goed te gebruiken zowel gekookt als gebakken.
2. De ALOËTTE een stevige pieper die lang te bakken is, maar ook geschikt om te koken.
3. TWINNER Voor mensen die van een aardappel houden die niet uit elkaar valt en vroeg is, is lekker vroeg en natuurlijk uitermate geschikt om te bakken, zoals het hoort bij nieuwe aardappels.

Je kunt ze nu al bestellen bij Albert Mager telefonisch, per mail, maar er ligt op de ledenvergadering ook weer een lijst klaar om te bestellen.

Groeten Albert.

Tel 615772

Emailadres: mager001@hetnet.nl

BESTUURSMEEDEDELINGEN

Bij deze delen wij u alvast mee, dat de jaarlijkse ledenvergadering wordt gehouden.

Datum: maandag 28 november

Waar: in De Baron

Aanvang: 19.30 uur.

De agenda hiervoor en de notulen van de vorige vergadering kunt u een dezer dagen in uw brievenbus vinden. Inmiddels is de agenda opgenomen in dit nummer.

Het bestuur wijst er op, dat er helaas drie bestuursleden aftreden en zich niet herkiesbaar stellen.

Zij vraagt zich af of er leden zijn die het bestuur weer willen aanvullen.

U kunt zich van te voren aanmelden bij de voorzitter of secretaris.

Misschien weet u iemand die wel in het bestuur zitting wil nemen. Laat die dat doorgeven aan het bestuur.

Zoals boven reeds is vermeld, ligt er ook weer een intekenlijst klaar voor de phytophthoravrije poters

Geachte tuin vrienden en vriendinnen,

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de Algemene ledenvergadering.
Deze wordt gehouden op:

Maandag 28 november 2016

in **“De Baron”, Julianastraat, Dedemsvaart**

Aanvang: 19.30 uur

Agenda:

1. Opening
2. Jaaroverzicht door de voorzitter
3. Verslag kascommissie en benoeming reserve lid
4. Financieel verslag penningmeester
5. Aftredend en niet herkiesbaar zijn de volgende bestuursleden:
Piet Pouls, Dineke Kooijmans en Janny de Boer
We zijn dus dringend op zoek naar nieuwe bestuursleden: is het iets voor u om het bestuur te komen versterken?
Meld je dan aan bij Albert Mager.
Zonder bestuur immers geen vereniging!
6. Rondvraag

Pauze

7. Na de pauze geeft Johan Tinholt een lezing over Gierzwaluwen.
8. Sluiting

Graag tot ziens,
de voorzitter

NB:

Het najaar nummer van de Groene Avereester kunt u lezen op:

www.tuinverenigingavereest.nl

Het is weer tijd om pootaardappels bij veredelingsbedrijf Jalving te bestellen. Deze aardappelen zijn resistent tegen phytophthora en hoeven daar dus niet tegen bespoten te worden. De bestelling wordt via de vereniging gedaan en er ligt tijdens de vergadering een intekenlijst klaar.

Een stekelige slaapkop

Hieronder leest u een aantal wetenswaardigheden van ons nuttig dier de egel.

- Een actieve egel brengt 18 uur per etmaal rustend door; de overige zes uur is hij onderweg. Hij is hoofdzakelijk tussen 18.00 en 20.30 uur actief.
- Hij kan zes maanden lang zonder voedsel overleven. Voor zijn winterslaap kweekt hij een dikke vetlaag aan, die hem gedurende de wintermaanden moet voorzien van voldoende energie.
- 8000 Stekels zitten er in de vacht van een volwassen egel. Een jonkie heeft bij zijn geboorte ongeveer 100 stekels Alleen in de eerste tien dagen van zijn leven komen er 300 stekels bij.
- De oudste voorouder van de egel op aarde was de **Litolestes**. Die leefde ongeveer 65 miljoen jaren geleden. De egel behoort daarmee tot de oudste nog levende zoogdieren op aarde.
- Het jaar 2009 was "het jaar van de egel", een initiatief van de Zoogdiervereniging. De aanleiding hiervan waren de aanwijzingen, dat het niet goed gaat met de egel in onze landschappen. Dit jaar werd gebruikt om zoveel mogelijk gegevens te verzamelen over dit diertje.
- Het vrouwtje heeft een dracht van ongeveer 35 dagen., dan brengt ze vier tot vijf jongen ter wereld. Maar voor het zover is, moet het mannetje het vrouwtje eerst verleiden om met haar te paren. Hierbij loopt hij urenlang om haar heen, een ritueel dat egel-carousel wordt genoemd.
- Een egel weegt gemiddeld één kilo. Het hangt af van het jaargetijde. Jonge egels minder dan 500 gram hebben het in de koude maanden moeilijk om op eigen kracht door te komen.
- In landelijke gebieden heeft de mannetjes egel een territorium van plm 100 ha. De vrouwtjesgele zijn slechts in een gebied van 30 ha onderweg.
- Tijdens de wintermaanden verliest een egel gemiddeld 30 % van zijn lichaamsgewicht.
- Begrijpelijk, dat het vermagerde dier in het voorjaar meteen op zoek gaat naar eten.

Jonge egel

Wat kan er wel en niet naast elkaar in de moestuin?

Door het op de juiste manier combineren van verschillende gewassen in de moestuin kun je sterkere planten opkweken en een betere oogst overhouden. De combinaties waar je rekening mee moet houden bij het teeltplan hebben wij hieronder op een rij gezet.

Gewas soort	Goede buren (wat kan wel)	Slechte buren (wat kan niet)
Aardappels	Afrikaantjes, bloemkool, bonen, dille, erwten, karwij, knoflook, koolrabi, koolsoorten, mais, mie riks wortel, munt, oost-indische kers, peper munt, sluitkool, spinazie, spruiten, suike mais	Framboos, komkommers, pompoenen, selderie, tomaten, ui zonnebloemen
Aardbeien	Borage, kropsla, knoflook, peterselie prei, radijsjes stambonen, spinazie, tijm, tomaat, ui, veldsla	bloemkool, broccoli, komkommer, Koolsoorten, spruiten
Andijvie	Koolsoorten, knolvenkel, prei, sluitkool, stokbonen, tomaat, venkel	
Asperges	Komkommer, kropsla, peterselie, pluksla, tomaten	Knoflook, uien
Bieten	Dille, karwij, knoflook, komkommer, koolrabi, koolsoorten, koriander, uien	Aardappels, spinazie, stokbonen
Bloemkool	Bonen, dille, oregano, selderij	Aardappels, aardbei, erwten, tomaat
Bonen	Aardappels, aardbei, erwten, tomaat, aubergine, bonenkruid, komkommer, selderij, sluitkool, pompoenen, rozemarijn, salie, suike mais	Bieslook, knoflook, prei, sjalot, ui, venkel
Broccoli	Dille, kamille, rozemarijn, salie, selderij	Aardbei, Oost-Indische kers, oregano, tomaat
Courgettes	Mais, Oost-Indische kers, sla, stokbonen, uien	Aardappels, komkommer
Erwten	Bieten, bonen, courgettes, dille, knolvenkel, komkommer, koolrabi, koolsoorten, kropsla, radijs, wortel	Aardappels, bonen, knoflook, prei, ui
Knoflook	Aardbeien, bieten, frambozen, lelies, rozen, tomaten,	Erwten, koolsoorten, stokbonen

	vruchtbomen, wortels	
Knolvenkel	Dille, knolvenkel, komkommer, kool, koriander, kropsla, pluksla, veldsla, witlof	Bonen, tomaten
Komkommer	Bonen, bieten, dille, erwten, knolvenkel, kool, koriander, kropsla, mais, prei, selderie, uien	Aardappel, radijsjes, tomaten
Koolrabi	Aardappel, asperges, bietjes, bonen, erwten, kropsla, schorseneren, selderie, spinazie	
Koolsoorten	Aardappels, andijvie, bieten, dille, erwten, kamille, karwij, koriander, kropsla, pepermunt, pluksla, prei, spinazie, tomaten	Aardbeien, mosterd, knoflook, uien
Kropsla	Aardbeien, asperges, bieten, bonen	
Mais	Aardappels, bonen, courgettes, komkommer, kropsla, pompoenen, tomaten	Bieten, selderie
Mierikswortel	Aardappels, vruchtbomen	
Pluksla/snijsla	Asperges, bieten, dille, knolvenkel, koolsoorten, radijs, rammenas, schorseneren, tomaten	
Prei	Erwten, koolrabi, koolsoorten, kropsla, Oost-Indische kers, schorseneren, selderie, uien, wortels	Bonen, erwten
Radijsjes/rammenas	Bonen, erwten, koolrabi, koolsoorten, kropsla, oost-indische kers, snijbieten, spinazie, tomaten, worteltjes	Komkommers
Schorseneren	Koolrabi, kropsla, pluksla, prei	
Selderij	Bloemkool, kamille, komkommers, koolrabi, koolsoorten, prei, stambonen, tomaten	Aardappels, kropsla, mais
Snijbieten	Koolsoorten, radijs, rammenas, worteltjes	
Spinazie	Aardappels, aardbeien, bieten, koolrabi, koolsoorten, radijs, rammenas, stokbonen, tomaten	

Stambonen	Aardappels, bieten, bonenkruid, komkommers, koolrabi, koolsoorten, kropsla, selderie, tomaten	Erwten, knoflook, knolvenkel, prei, uien
Uien	Aardbeien, bieten, bonenkruid, dille, kamille, komkommers, witlof, wortel	Bonen, erwten, koolsoorten
Witlof	Bieten, knolvenkel, kropsla, stokbonen, tomaten, worteltjes	
Worteltjes	Bieslook, dille, erwten, knoflook, pluksla, prei, radijs, rammernas, rozemarijn, salie, schorseneren, snijbieten, tomaten, uien, witlof	
Zonnebloem	Komkommers	Aardappels

Tuinspreuk

Als je een tuinier bent, kun je je in elk geval “je plantmanager” noemen.

PLANT MANAGER

Een spooktuin? (bescherming met lakens tegen nachtvorst)

Bomen

Als een boer vroeger de deurpost van zijn huis uit de stam van een taxus sneed, deed hij dit vanwege de bijzondere hardheid en duurzaamheid van het hout.

Deze praktische overweging was echter maar één kant van de medaille.

De andere kant was het diepgewortelde geloof, dat juist dit hout in staat was om heksen en kwade geesten buiten de deur te houden. Ook de meubels en balken werden van taxushout gemaakt, omdat de mensen er zeker van waren dat deze groenblijvende boom die in alle delen - behalve het helderode vruchtvlees dat giftig is - magische krachten had die bescherming en hulp beloofden.

Bomen werden in vroeger tijden beschouwd als magische bemiddelaars tussen deze wereld en het hiernamaals. In hun mysterieus ritselende kronen woonden fluisterende elfjes en als dwaallichten heen en weer springende kobolden, duistere demonen en wraakzuchtige geesten.

Hun sterke, eerbied afdwingende stammen werden beschouwd als machtige symbolen voor leven en dood, onsterfelijkheid en wedergeboorte.

Bomen waakten niet alleen voor het huis over het wel en wee van de mensen, maar ook op het dorpsplein, voor de kerk en op de begraafplaats.

Veel bomen beschermden de mensen tegen bliksem en donder, tegen vuur en andere natuurrampen. Er werden niet voor niets eikenbomen geplant bij de boerderijen en op de kerkhoven.

De berk met zijn witte stam en lichtgroene bladeren werd met de lente, de wedergeboorte na een donkere tijd en met verliefdheid in verband gebracht.

Met berkentakken veegde men het huis om de donkere winter voorgoed te verdrijven. Verliefde mannen bonden een bosje berkentakken aan het raam van hun geliefde. Wiegjes werden gemaakt van berkenhout om voor een grote kinderschare te zorgen.

De berk herbergde ook beschermengelen, de grenzen van percelen werden met berkentakken uitgezet om demonen en heksen weg te houden.

De knotwilg behandelde men met een mengeling van respect en afgrijzen, omdat men geloofde dat de ziel van verdronken kinderen in deze boom woonde. Ook bijeenkomsten van

heksen zouden in zijn omgeving plaats vinden, een bijgeloof, dat zeker bedoeld was om mensen af te houden van een gevaarlijke wandeling door het moeras, waar ze meestal groeiden.

De wilg had ook andere aspecten: wie een nacht in een holle wilg doorbracht, kon zijn gebreken op de boom overbrengen.

Wilgentakken in huis zouden pijn bestrijden.

Andere bomen stonden de mensen bij de overgang van leven naar dood bij en sierden de doodskist.

In de trillende bladeren van de **ratelpopulier** zouden elfjes wonen, en de boom was ook een symbool voor het hiernamaals.

Een krans van takken moest de overledene helpen de overgang naar de andere wereld te maken. Andere namen voor deze boom zijn: klaterpeppel, gauwgroot (Vlaams), klaterabeel, witboom en vrouwentong. De laatste naam geldt ook voor de Sansevieria. Ook aan de **vlier** werden deze eigenschappen toegeschreven. Daarom werden grafkruisen vaak van zijn hout

gemaakt.

Als je het bovenstaande leest, denk je: "Wat zullen de mensen vroeger vaak bang zijn geweest om wat al die bomen met je konden doen".

Vlierbessen

Vlier, ik heb de jicht, jij hebt dat niet

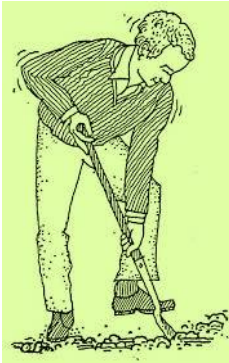
Neem ze me af, dan heb ik ze niet ...

Twaalf dingen die je moet weten over spitten. (Misschien is dit een open deur intrappen)

1. De herfst en het begin van de winter zijn de beste tijden om te spitten: vorst, wind, sneeuw en regen kunnen dan op de grond inwerken, zodat deze aan het eind van de winter mooi kruimelig is. Vooral bij zware klei is dit belangrijk.
2. Wie voor de eerste vorst begint, heeft grote kans dat slakken hun eitjes tussen de kluiten afzetten. Een slakkenplaag is dan min of meer voorgeprogrammeerd. Begin dus niet te vroeg met spitten.
3. Na zware regenval mag je de grond beslist niet verwerken. De grond is dan nat en wordt door het spitten te sterk verdicht.
4. Enkele basisregels voor lekker spitten en zo de rug sparen: Spade lichtjes schuin houden, zodat hij niet te diep de grond in gaat. Til de schop met grond nooit hoger dan nodig is. Spit liever elke dag een stukje, dan in één dag de hele tuin.

5. Doordat je met het spitten steeds dezelfde beweging maakt, is dit een aanslag op je spieren. Koop dus een spa die bij je lichaamslengte past en zorg dat het blad scherp blijft.
6. De ene grond is de andere niet: voor lichte grond een korte maar brede spade, anders een lange smallere spade
7. De een houdt van een steel met D-vormig handvat, de ander met een T-vormig handvat. Het is maar net waar je voorkeur naar uit gaat.
8. Voor de meeste gronden is één steek diep spitten voldoende. Spit geen kweekgras onder maar verwijder het.

9. Twee steek diep spitten is nodig om een harde onderlaag in de bodem te doorbreken.

10. Maak voor twee steek diep spitten een geul van 40-60 cm breed en één steek diep. Deze grond apart houden om later de geul weer op te vullen. De grond onderin de geul maak je los met een spitvork. NIET ompspitten dus. Leg een laag verteerde mest of compost op de bodem en vul de eerste geul met de grond uit de tweede. (Doen we toch al?)

11. Bij een nieuwbouwhuis kan de grond dicht gereden zijn.

Ook hier kan het nodig zijn om twee steek diep te spitten.

12. Overigens: ecologische tuinders vinden spitten zinloos en zelfs schadelijk voor het evenwicht in de grond.

Koken zonder koolluchtje

Witte bloemkool heeft een zeer zachte fijne smaak. Maar tijdens het koken komt er een onaangename geur vrij. Kool geeft zijn aromatische stoffen echter al in de eerste vijf minuten aan het kookwater af. Dan helpt het, het water weg te gieten, vers water aan de kook te brengen en de bloemkool in het schone water gaar te koken.

Spruiten van nu

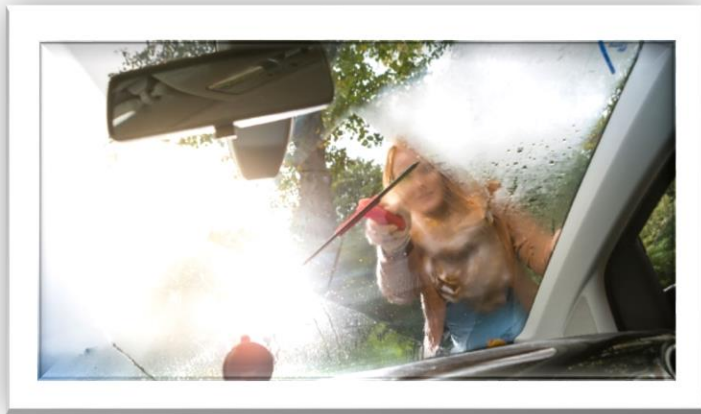
Zijn je huisgenoten niet bepaald gek op spruitjes en jij zelf misschien ook niet? Probeer ze eens anders klaar te maken.

Om te beginnen moet je ze niet te lang koken, kook ze kort of wok ze. Zo voorkom je meteen de bekende spruitjeslucht, want die ontstaat pas na lang koken. Bovendien liggen kort gekookte spruitjes niet zwaar op de maag, omdat de zwavelverbindingen geen kans hebben om vrij te komen.

Tegenwoordig zijn er rassen in de handel met een minder uitgesproken smaak.

Gewokt met wat appel, een banaan of rozijnen worden ze – vooral voor kinderen – letterlijk en figuurlijk beter verteerbaar.

Helder zicht

Dit onderwerp heeft niets met de tuin te maken. Of toch wel?

De nachten worden geleidelijk aan weer koeler, waardoor de binnenkant van de autoruiten 's morgens door vocht beslagen kunnen zijn.

Vul een stoffen zakje met keukenzout en leg dit open op de passagiersstoel; dat bindt het vocht. Zo hoef je eerst je ruiten niet af te vegen en kun je meteen wegrijden.

Vervang het zout wel regelmatig.

Bloembollen planten

Met bloembollen kun je bijna het hele jaar bloeiers in de tuin hebben. Het planten is niet moeilijk en je hebt er veel plezier van.

Bloembollen plant je vanaf de nazomer tot het einde van de herfst.

Wacht niet te lang, want hoe eerder je ze in de grond stopt, hoe eerder ze bloeien in het voorjaar. Bij vorst of natte grond niet planten.

De diepte van het plantgat is afhankelijk van de grootte van de bloembol.

Ongeveer twee tot drie keer de dikte van de bol is de diepte van het plantgat.

Werk de grond eerst even los.. Maak een gat en plaats de bol erin. Dek af met wat grond.

Houd bij het planten rekening met de bloeitijden van de bollen.

Eerst bloeien bv de sneeuwkllokjes, dan de crocussen en later de tulpen. Zo creëer je telkens nieuwe hoogtenpunten in je tuin.

Sla

Wist u- wanneer u sla op het bord heeft – dat de geschiedenis van de sla liefst 4500 jaar terug gaat!

De eerste afbeeldingen zijn gevonden in de tempel van Senusret I in Egypte. Op de afbeelding is te zien hoe de farao sla, als gerecht, offert aan de god Min, de god van de vruchtbaarheid.

(Vervolg sla)

De Egyptenaren geloofden namelijk dat sla een opwekkend middel was om de geslachtsdrift te stimuleren. Het typische is, dat enkele honderden jaren later de Grieken en Romeinen juist dachten, dat het een veel minder spectaculair effect had. Het maakt slaperig en lusteloos.

Pas in de negende eeuw werd sla in Midden-Europa geïntroduceerd. Via de kloostertuinen vond de plant

gretig aftrek vooral om de werking zoals de Egyptenaren meenden. Inmiddels weten wij dat de Grieken en Romeinen het bij het juiste eind hadden, waar het gaat om het rustgevend effect van sla. Dit wordt namelijk veroorzaakt door de werkzame stof lactucarium, die in de melkachtige vloeistof van de sla zit.. Tot in de jaren dertig van de vorige eeuw werd sla nog voorgeschreven als heus verdovend middel.

Tegenwoordig eten we sla vooral omdat het lekker èn gezond is. Er zitten tal van vitamines en mineralen in, met name jodium, nikkel, kobalt, mangaan en koper. Het is van nature een verfrissende groente, die de eetlust opwekt. En sla bestaat uit 95% uit water.

Als je op internet of in tuinbladen snuffelt, kun je dit soort interessante weetjes te weten komen.

Tip

Dek bladgewassen als andijvie en Chinese kool die nog buiten staan, bij lichte vorst af met folie of dekens. Daarmee kan de oogstperiode verlengd worden tot het moment dat het echt flink gaat vriezen, maar dat is misschien pas in december.

Nog een tip.

Een manier om rode en witte kool voor één of twee maanden te kunnen bewaren, is door ze op een koele vochtige plek op te hangen. Oogst de kolen met wortel en al en hang ze onderste boven weg. De te bewaren kolen moeten goed compact zijn en geen aangetaste bladeren te hebben, want dan treedt gemakkelijk rot op. De buitenste bladeren zullen wat indrogen, maar dat is niet erg; ze dienen vooral ter bescherming van de kool binnenin .

GRATIS af te halen:

Inkcartridges (zwart/kleur) voor een Canon PIXMA IP5200 bij:

W. de Boer

De Lisdodde 2

Tel. 612767

NADENKERTJES

- *Hanen die kraaien en kikkers die kwaken, hebben niets met het weer te maken.*
- *Als de ene hand de andere wast, zijn ze beide nat*
- *Elk voorjaar heeft zijn najaar*
- *In Nederland kun je niet verdwalen, hoogstens omrijden*
- *Er zijn drie soorten mensen in de wereld:
= diegenen die ervoor zorgen dat er iets gebeurt
= diegenen die kijken hoe dingen gebeuren
= diegenen die zich afvragen wat er gebeurd is*
- *Ik beleg mijn geld niet, dat doe ik wel op mijn brood*
- *Als blikken konden doden, hadden ze er geen erwten in gedaan*
- *Een goede buur verdubbelt de waarde van je huis*
- *Van hoge bomen zaagt men lange planken*
- *Mijn portemonnee is net een ui, als ik hem open, moet ik huilen*
- *Ik ben al een maand aan het diëten, maar het enige wat ik kwijt ben zijn 31 dagen*
- *Als je op anderen moet wachten, ben je altijd te laat*
- *Als het begint te vriezen, ontdooien de Friezen*
- *Elke minuut die je boos bent, verlies je 60 seconden geluk...*
- *Een slak en een haas vieren tegelijk nieuwjaar*

Herfst

de herfst is niet fijn,
de regen doet zo'n pijn.
het maakt mij echt niet blij,
ach... is die herfst maar snel voorbij

Puzzel en kleurplaat voor de kinderen

ZOEK DE 6 VERSCHILLEN

Boven: de vlindertuin in het voorjaar. Onder: zomer, de tuin in volle bloei

Opening vlindertuin door wethouder Douwe Prinsse op 9 juli 2016

Op uitnodiging van het bestuur was wethouder Douwe Prinsse graag bereid de opening van de vlindertuin te verrichten. Door voorzitter Albert Mager werd hem een heggenschaar aangeboden om de versiering door te knippen. Douwe was verrast door zo'n grote schaar. Meestal krijgt hij een minischaartje in handen volgens hem. Maar ook met een grote schaar kon hij overweg.

Wethouder Douwe Prinsse verricht de opening door middel van een grote heggenschaar. Albert Mager en Janny de Boer zijn benieuwd of het lukt.

Er was wel belangstelling bij de opening. Veel bezoekers dwaalden later over tuincomplex

De wethouder krijgt uitleg van Jan Siegers

Openingswoord bij de opening van de vlindertuin

Voorzitter Albert Mager heet iedereen welkom. Speciaal wethouder Douwe Prinsse, die de opening zal verrichten. Hieronder leest u zijn toespraak:

De meeste mensen weten wel, dat het niet goed gaat met de bijen en de vlinders.

Maar wij hebben de mogelijkheid om er iets aan te doen.

Hier langs de kant onder de bomen kunnen we niet veel tuinders enthousiast maken om er een moestuin te beginnen.

Toen we nadachten over een zinvolle besteding voor dit gedeelte, kwamen we op het idee van een vlinder-/insectentuin.

Het paste goed bij een tuinvereniging.

Zonder insecten en bijen geen goede bestuiving en dat is natuurlijk van levensbelang voor een goede moestuin.

Einstein heeft eens gezegd, dat als de bij van de aarde zou verdwijnen, het ongeveer vier jaren zou duren dat ook alle zoogdieren, dus ook de mens, uitsterft. Zo belangrijk is de bij voor de voedselproductie.

Dus zijn we aan de slag gegaan. Al gauw kwamen we er achter dat – als je het goed wilt doen – er wel wat geld beschikbaar moet zijn.

[We hebben dit kunnen realiseren met subsidies van het M.M.C. en van het Fonds Coöperatief Dividend Rabobank]

Op de paden liggen houtsnippers ons door de gemeente Hardenberg beschikbaar gesteld.

We hopen er op, dat voor het onderhoud hiervan dat elk jaar herhaald kan worden.

We gaan er van uit, dat onze tuin elk jaar mooier wordt en bijen en vlinders hier en goede toekomst tegemoet gaan.

Wethouder Prinsse hebben we bereid gevonden de opening te verrichten. Wilt u mij volgen naar het lint?

Gedichten van Willem Komduur

NOVEMBER

*Bij de erpelbulten pakken stro
Dat deden wij vroeger ok al zo
Twee spitten zaand d'r over heer
Dan was 't bescharmde tegen 't
winterweer.*

*Het messelzwien achter in de
schuur
Die telt vandaag zien leste uur.
Hangt an de ledder veur de
baander*

*De naobers, die keurt het ien en
aander
De fles giet rap van haand tot haand
Dat dikke spek giet boven 't verstaand.
Daornao gaot ze weer en hoes
En slaopt daor dan een lange roes.*

DECEMBER

*De leste maond van 't hiele jaor
Daormit bin ik al hiel rap klaor.
As Sunterklaos zien's weegs is
Mien portemenee haost leeg is
Dan komt de dagen van het "locht"
Mar eerst nog wel een karstboom kocht
Echter keersies bint verleden tied.
't Almaol laampies wat a'j ziet
Vrede op aard klinkt zo goed
Wat moe'j d'r mit a'j d'r niks an doet.
Waant allennig mar van ronmantiek
Blijf de wereld zeker ziek.*

Een ransuil in de houtsingel

Rondom het complex aan het Ommerkanaal ligt een mooie houtsingel. Het maakt het allemaal wat intiemer, bovendien beschermt zo'n dichte strook groen tegen wind en auto geraas. Houtsingels hebben een hoge natuurwaarde. Veel zoogdieren en vogels vinden er dekking en voedsel. Opgaande bomen zorgen ook voor een microklimaat. Hier profiteren vlinders en andere insecten weer van. Eind juli was het 's nachts onrustig op het Ommerkanaal. Een klaaglijk kie-jèè klonk nachten achtereen over de donkere tuinen. Al gauw ontdekten we de veroorzaker: het was de bedelroep een jonge ransuil. Overdag liet ie zich gewoon zien. Rustig zittend op tussen de takken liet de jonge uil zich fotograferen. Deze zomer blijkt een erg goed jaar voor ransuilen te zijn. Vanuit Dedemsvaart kwamen veel meldingen van bedelende takkelingen. (jonge ransuilen). Een ransuil in de houtwal kan alleen maar een vriend van de tuinder zijn. De uil eet vooral veel woelmuizen.

Deze foto is gemaakt door Jan Dijkema en staat ook op de website van de vereniging

Vlinders tellen

Henk van Marle en nog iemand zijn bezig geweest met het tellen van de vlinders in de vlindertuin voor de nationale vlinderteldag.

Het resultaat staat hieronder

Atalanta	3
Citroenvlinder	1
Dagpauwoog	6
Distelvlinder	8
Kleine vos	2
Grootkoolwitje	32
Kleinkoolwitje	25

Hieronder een (kleine) beschrijving met afbeelding van de getelde vlinders:

De **Atalanta** of admiraalvlinder of nummervlinder is een van de meest voorkomende vlinders in België en Nederland. In Noord-Europa is het een van de laatste vlinders die gezien kan worden vooraleer de winter begint

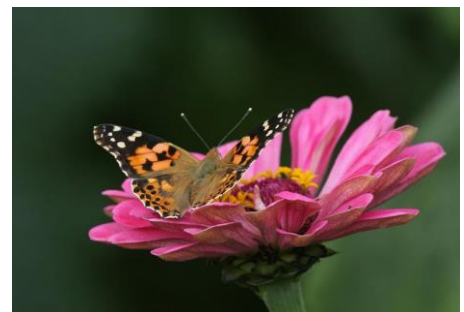
Citroenvlinder

De spanwijdte is tot 55 millimeter, de mannetjes zijn meer geel, de vrouwtjes meer groen van kleur maar dit is in het veld niet altijd even eenvoudig te zien. Ze vallen zowel in vlucht als bij bezoek aan bloemen goed op. De vrouwtjes zijn ook veel bleker van kleur en worden soms verward met de [witjes](#). Beide vlinders (mannelijke-vrouwelijke) zijn te herkennen aan een oranje stip op iedere vleugelpunt

De **dagpauwoog** is een van de bontst gekleurde en bekendste soorten vlinders in Europa. De soort komt binnen Europa algemeen voor in de gematigde zones en ontbreekt in het uiterste noorden en zuiden. Ook in de gematigde gebieden van Azië vinden we de soort tot in Japan. Het grote verspreidingsgebied is onder meer te verklaren doordat de belangrijkste voedselplant, de brandnetel, zoveel voorkomt. In België en Nederland is de dagpauwoog algemeen aanwezig.

Distelvlinders hebben oranje vleugels met zwarte vlekken, en aan de vleugelpunten van de voorvleugels een zwart gebied met witte vlekken. Aan de onderzijde van de achtervleugels zitten 5 ronde vlekken, die soms een blauw hart hebben en oogvlekken worden. De onderzijde is verder bruin met wit lijntjes in een fijn vakjespatroon. De **spanwijdte** is 5 tot 6 centimeter. De distelvlinder lijkt door zijn oranje-zwarte tekening enigszins op parelmoervlinders, maar onderscheidt zich makkelijk door de zwart met witte vleugelpunten.

De kleine vos heeft een voorvleugellengte van 22 tot 25 millimeter. De basiskleur van de bovenkant van de vleugels is oranje. Langs de voorrand ([costa](#)) van de voorvleugel loopt een band van afwisselend gele en zwarte vlekken, die bij de vleugelpunt ([apex](#)) wordt afgesloten met een witte vlek. Ook in het middenveld bevindt zich nog een zwarte vlek geflankeerd door een gele vlek en twee zwarte stippen. De vleugelbasis van de achtervleugel is zwartbruin. Bij de voorrand van de vleugel loopt het oranje over in geel. Langs de vleugelranden loopt een rand met aan de binnenkant blauwe maanvormige vlekjes die zwartomrand zijn. De franje is geblokt. Zowel de voorvleugel als de achtervleugel heeft een uitstulpinkje.

Het klein koolwitje komt in grote delen van Europa voor, maar ook in Noord-Afrika, Azië en Japan en is een exoot in Noord-Amerika en Australië. De vlinder vliegt van zeeniveau tot 3000 meter in berggebied. Het stelt geen specifieke eisen aan zijn omgeving en kan daarom overal worden aangetroffen waar de waardplanten groeien.

Onder de waardplanten van het klein koolwitje bevinden zich verscheiden koolsoorten, vandaar ook de naam. Door kwekers van koolsoorten wordt de rups algemeen als een plaagdier gezien. Meer specifiek zijn de waardplanten: De kruisbloemenfamilie (*Brassicaceae*), de resedafamilie (*Resedaceae*), de kappertjesplant (*Capparis spinosa*), de Oost-Indische kers en andere (*Tropaeolaceae*) en enkele soorten uit de amarantenfamilie (*Chenopodiaceae*) zoals vooral meldes (*Atriplex*).

Het **groot koolwitje** (*Pieris brassicae*) is een dagvlinder uit de familie Pieridae, de witjes en heeft een spanwijdte 60-70 millimeter. De generaties verschillen van elkaar doordat de eerste generatie vrouwtjes twee duidelijk zwarte stippen heeft, terwijl die bij de tweede generatie zijn versmolten tot een zwarte band op de voorvleugel. De mannetjes van de eerste generatie hebben een donkere vleugeltip en twee grijze stippen en bij de tweede generatie zijn die twee stippen zwart.

Het groot koolwitje komt in grote delen van het Paelearctisch gebied voor. De vlinder stelt geen specifieke eisen aan zijn leefgebied. Het groot koolwitje vliegt van zeeniveau tot 2600 meter hoogte in berggebied.

De vlinder overwintert als pop en heeft 2 tot 3 generaties per jaar. De vliegtijd is van maart tot en met oktober. De vlinder heeft een temperatuur van minimaal rond de vijftien graden nodig. In het zuiden van het Iberisch Schiereiland gaat het groot koolwitje ook in de zomer in diapauze. Opmerkelijk genoeg is dit fenomeen nergens anders waargenomen.^[1]

De vlinder legt zijn eitjes in groepjes op de onderkant van de bladeren van onder andere kruisbloemigen zoals boerenkool en spruitkool. Na ongeveer 14 dagen komen de rupsen uit de eitjes.

KALK STROOIEN

Regelmatig moet aan de grond kalk toegediend worden.

Waarom?

Zo houden we de natuurlijke verzuring van de grond tegen. Lichte grondsoorten verzuren sneller dan zware grondsoorten. Gronden die goed voorzien zijn van organisch materiaal (doordat ze regelmatig compost toegediend gekregen hebben) zullen ook veel minder snel verzuren. Afhankelijk hiervan zal er om de twee tot drie jaar een bekalking uitgevoerd worden. Vergeet niet dat ook de grond in de kas of plastiectunnel moet bekalkt worden. Te weinig kalk is immers één van de drie oorzaken van neusrot bij tomaat (welke de andere zijn leest u hier). Ook knolvoet bij kolen komt meer voor bij zure gronden.

Kalk strooien zal de vertering van het organisch materiaal bevorderen en zo de 'oude kracht' van de bodem vrijgeven. Ook de grondstructuur wordt beter behouden als er regelmatig bekalkt wordt. Let op! Wie te kwistig is met kalk loopt wel het risico dat het humusgehalte van de bodem te sterk daalt. Ook zal de opname van andere voedingselementen zoals Calcium en Magnesium dan moeizamer verlopen. Het is dus zeker niet nodig om een grond in goede conditie ieder jaar te bekalken.

Wanneer?

Bekalken gebeurt in het najaar of in het vroege voorjaar. Februari is dan ook een goede periode om een bekalking uit te voeren

Zuurtegraad bepalen?

Twijfelt u aan de zuurtegraad van uw grond? Of is het al een tijdje geleden dat er een bekalking uitgevoerd werd? Laat dan een pH-test uitvoeren. Gespecialiseerde tuincentra kunnen dit dikwijls voor u doen. Deze test neemt heel weinig tijd in beslag. Verzamel grond tussen 0 en 25 cm diepte, op enkele plaatsen in de tuin. Meng deze grond en neem daar een staal van mee naar het tuincentrum. Zie ook het artikel Zelf de zuurtegraad meten.

Hoe?

Bekalken doe je op onbeteelde percelen. Kalk mag niet samen met andere organische of minerale bemesting uitgevoerd worden en mag je al zeker niet toedienen tussen de groeiende planten.

Bekalk de grond enkele weken vooraleer de compost ingewerkt wordt. Denk eraan dat aardappelen geen verse bekalking verdragen. Dit veroorzaakt immers ruwshillingheid of schurft.

Grote zonnebloemen.

In het complex Ommerkanaal heeft het bestuur zonnebloempitten gezaaid.

Het resultaat ziet u hier: meer dan vier meter hoog.

**Uw adres voor:
Tuinplanten
Moestuinproducten
Bloembollen
Bemesting
Bestrijdingsmiddelen.
Voor optimale
tuinbeleving gaat u naar:
Langewijk 334 in Dedemsvaart**

**Alles voor
uw dier,
tuin en
ruitersport!**

**VAN DER GRAAF
DE MOLEN**
dier tuin en ruitersport

WE ZIEN U GRAAG

IN ONZE WINKEL!

VAN DER GRAAF DE MOLEN HOOFDVAART 97, DEDEMSVAART (0523) 612484
INFO@VANDERGRAAFDEMOLLEN.NL WWW.VANDERGRAAFDEMOLLEN.NL

welkoop

- De winkel voor tuin en dier
- Deskundig advies
- Dichtbij en vertrouwd
- Altijd vriendelijke en behulpzame medewerkers

Molenweg 6
Tel.: 0523 - 656441

BALKBRUG

Meijer
STEGERENSALLEE 67, 7701 PK DEDEMSVAART tel 638465

HET ADRES VOOR CONSUMPTIEAARDAPPELEN
Van teler naar consument, doorlopend verkrijgbaar

POOTAARDAPPELEN
Diverse soorten

KUNSTMEST

Verder verkoop van:
KLOMPEN, LAARZEN EN SCHOENKLOMPEN

Alles tegen BETAALBARE PRIJZEN

MEIJER
Stegerensallee 67
Tel. 638465